

ZÚR KRAJE VYSOČINA

Jan Strejček

Nový stavební zákon č. 183/2006 Sb. ukládá krajům mimo jiné i povinnost pořídit územně plánovací dokumentaci, která pokrývá celé území kraje. Jde o zásady územního rozvoje, které se svým pojetím liší od podle předchozí právní úpravy pořizovaných územních plánů velkých územních celků. I Krajský úřad kraje Vysočina s menšími či většími obtížemi pořídil Zásady územního rozvoje (ZÚR) kraje Vysočina. Tuto dokumentaci se podařilo dovést až k vydání zastupitelstvem kraje a je k nahlédnutí na internetové adrese kraje: www.kr-vysocina.cz. O pozitivní i negativní zkušenosti z období pořizování se s vámi chci podělit v následujícím článku.

Historie pořizování územně plánovací dokumentace Vysočiny

Pořízení a vydání ZÚR kraje Vysočina mělo svá specifika. Důvodem byla skutečnost, že Vysočina se v roce 2000 stala „novým“ krajem a na jejím území existoval pouze jediný platný územní plán velkého územního celku řešící pouze Chráněnou krajinnou oblast Žďárské vrchy. Vysočina tedy měla svým způsobem výhodu v nezatíženosti původní územně plánovací dokumentací. Bylo proto možno přistoupit k pořizování nové územně plánovací dokumentace pro celý kraj. Po neúspěšném pokusu z roku 2004 o získání Územního plánu velkého územního celku kraje Vysočina byly v listopadu roku 2007 zahájeny práce na ZÚR kraje Vysočina podle nového stavebního zákona.

Projektantem ZÚR kraje Vysočina se stala firma DHV CR, spol. s r.o., Pra-

ha. Její tým pod vedením RNDr. Milana Svobody a za spolupráce s Ing. arch. Milanem Körnerem, CSc. z atelieru AURS, spol. s r.o. Praha, měl k dispozici veškeré dostupné republikové, krajské i oborové rozvojové a koncepční materiály. Patřily mezi ně i Průzkumy a rozborů kraje Vysočina zpracované v roce 2002 firmou Urbanistické středisko Brno, spol. s r.o. jako podklad pro zmíněný Územní plán velkého územního celku kraje Vysočina, které byly ve smyslu ustanovení stavebního zákona aktualizovány do rozsahu územně analytických podkladů včetně rozboru udržitelného rozvoje území, dále podklady týkající se obecních územních plánů a další mapové a textové podklady.

Díky velmi dobré a intenzivní spolupráci Odboru územního plánování a stavebního řádu Krajského úřadu kraje Vysočina jako pořizovatele s projektantem mohl být návrh ZÚR

dokončen a předán již v polovině dubna 2008.

Spolupráce se samosprávou kraje při tvorbě zásad územního rozvoje

Záměrem pořizovatele bylo zapojit do pořizovacího procesu také krajské zastupitele. Proto byly uspořádány celkem čtyři tematické semináře pro členy zastupitelstva kraje i pro zástupce ostatních odborů krajského úřadu, na kterých pořizovatel spolu s projektantem vysvětloval filozofii řešení krajské územně plánovací dokumentace, východiska i řešení zásadních problémů. Velký prostor byl věnován i zodpovězení dotazů přítomných a všeobecné diskusi o přístupu k řešení. Volba této praxe velmi přispěla k informovanosti samosprávy o stavu pořizování ZÚR a avizovala zásadní problémy řešení,

se kterými bude nutno se vypořádat. Je třeba dodat, že i ze strany krajské samosprávy bylo její vtažení do pořizování touto informativní formou velmi kladně přijato. My jsme ocenili zejména skutečnost, že si samospráva mohla uvědomit závažnost a důležitost ZÚR. Tento postoj se následně projevoval až do jejich vydání.

Řešení věcných a procesních problémů

Etapa projednávání návrhu ZÚR kraje Vysočina přinesla nelehké situace ve všech svých fázích, ať šlo o společné jednání dotčených orgánů, posouzení vlivu zásad územního rozvoje na udržitelný rozvoj území, veřejné projednání, či o konečnou redakci vypořádaných námitek a připomínek k návrhu.

Vedle věcných problémů se objevily i problémy procesní. Ty spočívaly především ve způsobu doručování a vyvěšování veřejných vyhlášek, nejprve o veřejném projednání návrhu ZÚR kraje Vysočina, a na závěr o opatření obecné povahy, kterým Zastupitelstvo kraje Vysočina ZÚR vydalo. Na doručení a zveřejnění této vyhlášky všem obcím kraje Vysočina záviselo nabytí účinnosti územně plánovací dokumentace.

Správný řád předpokládá použití ustanovení o doručování veřejnou vyhláškou i tehdy, kdy je takto oslovováno větší množství subjektů, jako je tomu v případě 704 obcí Vysočiny. Účinnost písemnosti se zde odvíjí od data jejího vyvěšení na úřední desce orgánu, který jej doručuje. Tuto skutečnost patrně nedocenili tvůrci nového stavebního zákona, kteří v něm odchylně upravili ustanovení o doručování veřejnou vyhláškou pro písemnosti ve věcech územního plánování, tedy i pro opatření obecné povahy o vydání ZÚR tak, že se účinnost odvíjí od data vyvěšení v poslední z obcí kraje, kterým je dokument doručován.

V praxi to přineslo nesmírné problémy s tím, aby byly obce přinuceny vyhlášku vyvěsit a po uplynutí příslušné lhůty ji vrátit krajskému úřadu. Po ně-

kolika kolech telefonických, e-mailových, písemných i osobních urgencí můžeme konstatovat, že jsme až dnem 9. 1. 2009 získali doklad o zveřejnění opatření obecné povahy od všech obcí kraje a ZÚR kraje Vysočina tak nabyly účinnosti ke dni 22. 11. 2008.

Věcné problémy související s řešením návrhu ZÚR se v případě Vysočiny týkaly zejména lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod, koridoru trasy vysokorychlostní železniční trati a přístupu k výrobě elektrické energie z větrných i fotovoltaických elektráren.

V prvních dvou případech se pořizovateli ani projektantovi nepodařilo z kompetentních míst získat dostatečné informace týkající se priorit státu. Ty do ZÚR směřovaly cestou úkolů pro územní plánování definovaných v Politice územního rozvoje ČR 2006, nebo přímo cestou stanovisek dotčených orgánů ve fázi projednávání návrhu ZÚR.

Pro problematiku lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod je stále platným Směrný vodohospodářský plán z roku 1988. Z něj vyplývající důvody, pro které byly hájeny lokality pro vodní nádrže ve vzdáleném časovém výhledu, již dnes v mnoha případech pominuly a zároveň nová dokumentace – Plány oblastí povodí – není dosud dokončena, projednána a schválena. Je nutno konstatovat, že v této věci zaujalo velmi konstruktivní postoj Ministerstvo zemědělství, které svým realistickým přístupem při sestavování svého stanoviska pomohlo problém pro ZÚR kraje Vysočina vyřešit.

Dalším problémem byla podmínka Ministerstva dopravy, podle níž musela být do ZÚR zakreslena varianta koridoru trasy vysokorychlostní železniční trati propojující Prahu s Brnem tranzitně přes území Vysočiny. Podkladem bylo usnesení vlády ČR z roku 1999, kterým bylo Ministerstvu dopravy a územnímu plánování uloženo územně hájit v územně plánovacích dokumentech plochy koridorů vycházejících ze studie, kterou Ministerstvo dopravy nechalo zpraco-

vat. Studie ovšem nemohla dosáhnout podrobnosti, která by dokázala pro koridor zhodnotit konkrétní podmínky v území. Prostá čára na mapě v měřítku 1 : 100 000 nemohla dostatečně ilustrovat technické řešení koridoru, a proto se stala spíše nezdůvodněným mementem pro desítky obcí Vysočiny, které koridor chápaly spíše jako více či méně omezující bariéru v území, která brání jejich rozvojem záměrům.

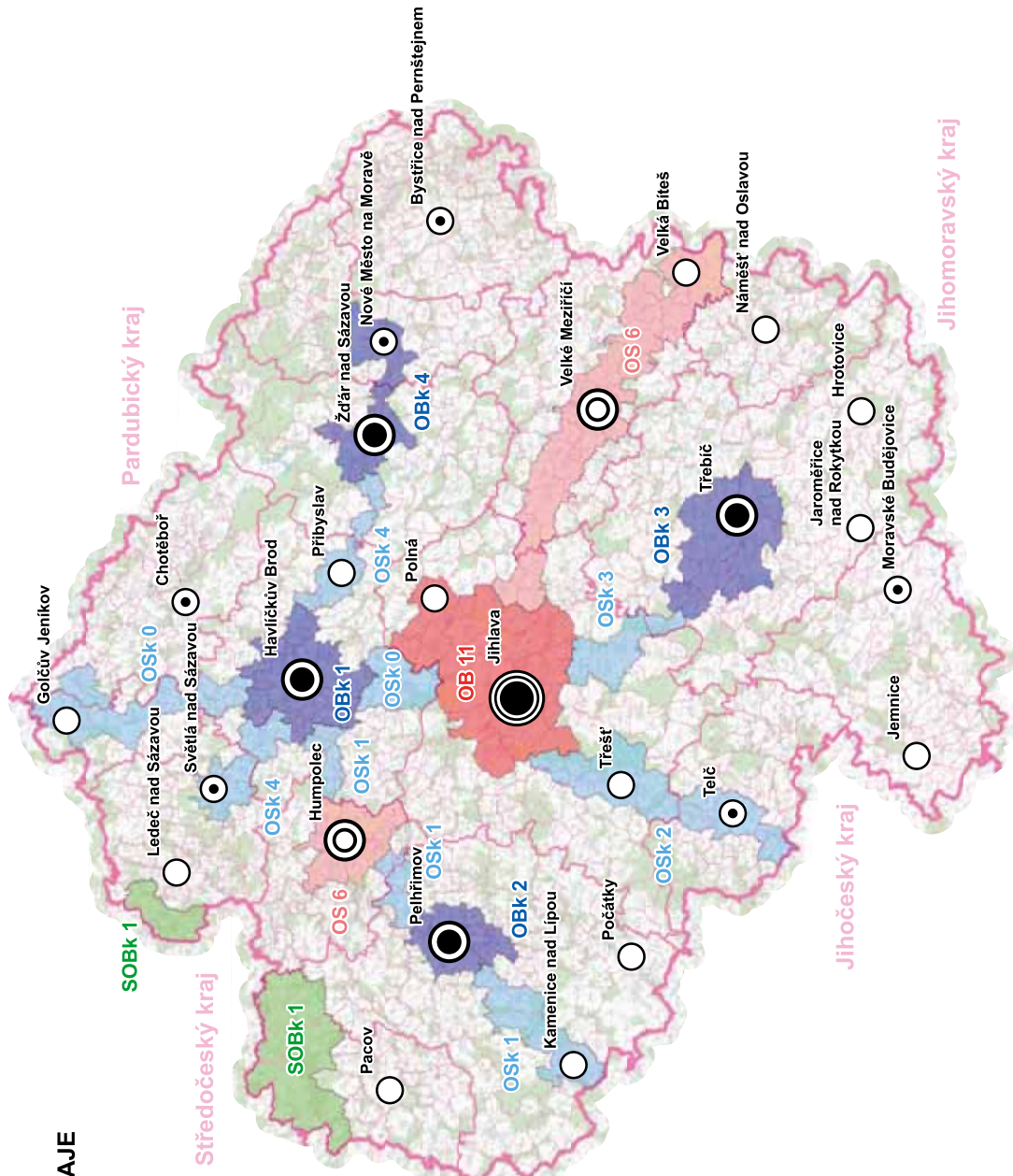
Přes množství jednání vedených pořizovatelem a projektantem s obcemi, krajem i Ministerstvem dopravy se nepodařilo situaci zcela uklidnit a vysvětlit. Výsledkem bylo schválení jedné z variant koridoru vysokorychlostní trati jako územní rezervy v ZÚR kraje Vysočina s vědomím, že ze strany Ministerstva dopravy dosud není prověřena reálnost a účelnost vysokorychlostní železniční trati v koridoru mezi Prahou a Brnem, a že nejsou jasně stanoveny ani podmínky územní ochrany koridoru. Zastupitelstvo kraje Vysočina proto jedním dechem v odůvodnění ZÚR vyslovi- lo nesouhlas s vedením koridoru vysokorychlostní železniční trati přes kraj Vysočina pro neúměrné zatížení jeho území, které brání rozvoji obcí a samotnému kraji nepřináší žádnou podstatnou výhodu.

Popsaná schizofrenní situace je patrně daná za nevyjasněné záměry státu v oblasti vysokorychlostních tratí na straně jedné, na druhé straně za dosažení vydání ZÚR kraje v jakékoliv podobě.

V případě výroby elektrické energie z větrných či fotovoltaických elektráren se příčinou problémů stala snaha krajské samosprávy zamezit náporu živelného umístování těchto elektráren v době masivního působení investorských a developerských firem na obce Vysočiny. Nástrojem měly být regulativy ZÚR, které ovšem svým měřítkem ani svou podstatou pro řešení tohoto problému nejsou příliš vhodné. Proto zásady územního rozvoje neumožňují umístovat tyto zdroje elektrické energie na území kraje mimo zastavěné území až do doby, kdy aktualizace ZÚR kraje Vysoči-

ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE KRAJE VYSOČINA

I.1 VÝKRES USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ KRAJE

LEGENDA

JEVY SCHVALOVANÉ

CENTRA OSÍDLENÍ

- VYŠŠÍ CENTRUM
- VÝZNAMNÉ STŘEDNÍ CENTRUM
- OSTATNÍ STŘEDNÍ CENTRUM
- NIZŠÍ CENTRUM
- LOKÁLNÍ CENTRUM

ROZVOJOVÉ OBLASTI A ROZVOJOVÉ OSY

- ROZVOJOVÁ OBLAST REPUBLIKOVÉHO VÝZNAMU
- ROZVOJOVÁ OBLAST KRAJSKÉHO VÝZNAMU
- ROZVOJOVÁ OSA REPUBLIKOVÉHO VÝZNAMU
- ROZVOJOVÁ OSA KRAJSKÉHO VÝZNAMU

SPECIFICKÉ OBLASTI

- SPECIFICKÁ OBLAST KRAJSKÉHO VÝZNAMU

JEVY INFORMATIVNÍ

ZÁKLADNÍ INFORMACE O ÚZEMÍ

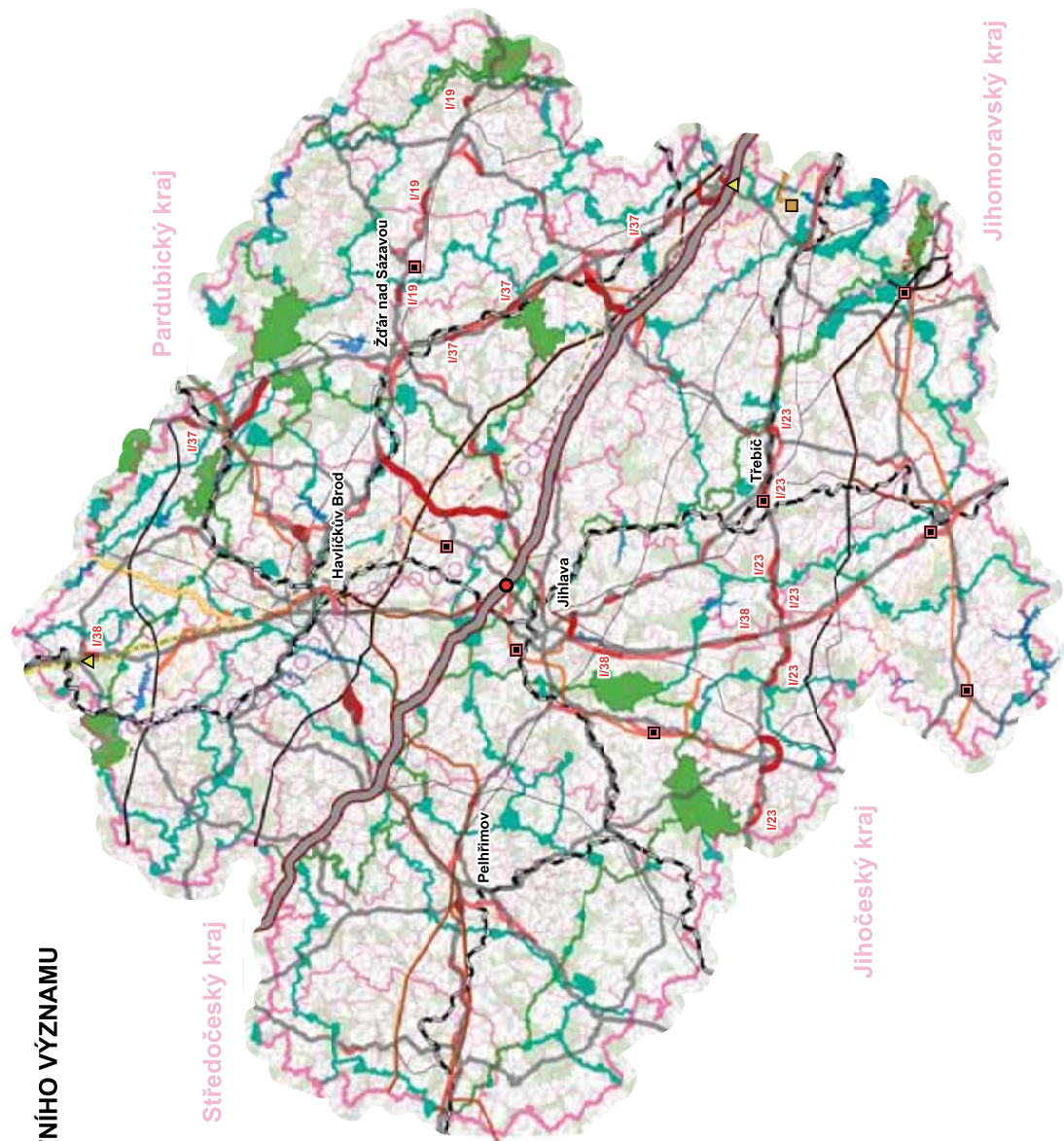
- HRANICE KRAJE
- HRANICE SPRÁVNÍHO OBLVODU OBCE S ROZŠÍŘENOU PUSOBNOSTÍ
- HRANICE OBCE

Mapový podklad RZM 50 © ČÚZK

Uspořádání území kraje (ZÚR kraje Vysočina)

ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE KRAJE VYSOČINA

I.2 VÝKRES PLOCH A KORIDORŮ NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU

LEGENDA

JEVY SCHVALOVANÉ

DOPRAVA

STAV	STABILIZOVANÝ ZÁMĚR	MAVRA	ÚZEMNÍ REZERVA
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

—	DÁLNIČE
—	SILNICE I., II. A III. TŘÍDY
—	OBJEKT NA SILNIČNÍ SITI
—	KORIDOR VYSOKORYCHLOSTNÍ TRATI
—	ŽELEZNIČNÍ TRATĚ CELOSTÁTNÍ
—	VEDENÍ EL. ENERGIE 400 KV A 110 KV
—	OBJEKT NA ELEKTRICKÉ SITI
—	PLOCHA PRO ROZŠÍŘENÍ
—	JADERNÉ ELEKTRÁRNÍ DUKOVANY
—	PLYNOVOD VVTL A VTL
—	OBJEKT NA PLYNOVODNÍ SITI
—	ROPOVOD
—	OBJEKT NA ROPOVODNÍ SITI
—	ÚZEMNĚ HÁJENÁ VODNÍ NADŘÍŽ

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

—	NADREGIONÁLNÍ BIOKORIDOR
—	REGIONÁLNÍ BIOKORIDOR
—	REGIONÁLNÍ BIOKORIDOR

JEVY INFORMATIVNÍ

ZÁKLADNÍ INFORMACE O ÚZEMÍ

—	HRANICE KRAJE
—	HRANICE SPRÁVNÍHO OBLASTI OBCE
—	S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ
—	HRANICE OBCE
—	DÁLNIČE
—	ŽELEZNIČNÍ TRATĚ CELOSTÁTNÍ
—	VEDENÍ EL. ENERGIE 400 KV
—	VEDENÍ EL. ENERGIE 220 KV
—	VEDENÍ EL. ENERGIE 110 KV
—	VTL PLYNOVOD
—	ROPOVOD

Plochy a koridory nadmístního významu (ZÚR kraje Vysočina)

na zahrne i relevantní výstupy právě vznikající krajské oborové koncepce – Strategie ochrany krajinného rázu.

Věcné problémy nenastaly při projednávání otázek posuzovaných Ministerstvem životního prostředí. Objevil se zde pouze procesní nedostatek, kdy podle interpretace Ministerstva životního prostředí muselo vydání stanoviska tohoto dotčeného orgánu předcházet veřejné projednání návrhu ZÚR. Nicméně i tato překážka byla rozumným vedením jednání překonána a ZÚR mohly být předloženy Zastupitelstvu kraje Vysočina k vydání.

Zkušenosti pořizovatele se zapojením samosprávy

Dovoluji si ještě poznámku o vztahu mezi pořizováním ZÚR v přenesené

působnosti a jejich vydávání zastupitelstvem kraje v samostatné působnosti.

V praxi samozřejmě neplatí striktní oddělení státní správy (pořizování) od činnosti samosprávné (působení rady kraje a zastupitelstva kraje). Pokud jsme chtěli být úspěšní ve snaze vydat ZÚR kraje Vysočina, jednoznačně jsme museli samosprávu vtáhnout i do procesu pořizování. Přesto, že se tak stalo, byly poslední týdny před předložením ZÚR zastupitelstvu kraje dosti hektické. V Radě kraje Vysočina jsme poměrně detailně vysvětlovali a předváděli řešení ZÚR a na poslední chvíli se zabývali možnostmi úprav textů návrhu i odůvodnění.

Členové samosprávy si patrně v hodině dvanácté uvědomili závažnost krajské územně plánovací dokumentace jako dokumentu závazného pro všechny. Nám tedy začalo další kolo

vysvětlování, co to zásady územního rozvoje kraje vlastně jsou, že se nejedná o územní plán, že měřítko zásad dokáže postihnout pouze skutečně principiální řešení krajských a nadmístních priorit a nemůže se zabývat problémy lokálními, že se zásady územního rozvoje budou s obecními územními plány doplňovat a nikoliv si konkurovat, že však funguje i určitá hierarchie dokumentací, co potom vlastně platí atd., atd.

Samospráva kraje (rada i zastupitelstvo) se však v konečné fázi ukázala jako značně osvěcená. Umožnila předložení návrhu Zásad územního rozvoje kraje Vysočina zastupitelstvu kraje a také díky již zmíněným seminářům uspořádaným k problematice zásad územního rozvoje mohlo dojít k poměrně hladkému průběhu vydání opatření obecné povahy, kterým byly Zásady územního rozvoje kraje Vysočina 16. 9. 2008 přijaty.

*Ing. arch. Jan Strejček
Odbor územního plánování
a stavebního řádu
Krajský úřad Vysočina*

ENGLISH ABSTRACT

The Spatial Development Principles of the Region of Vysočina, by Jan Strejček

Based on the obligations prescribed by the new Building Act, the new physical planning documentation for the Region of Vysočina, namely the Spatial Development Principles, has recently been published. Both the positive and negative experience of the work on such document is presented in this article.